

Bečejska kooperacija

Odkar se je lotila pospeševanja kmetijstva — to pa je bilo pred 3 do 4 leti — je zadruga v Starem Bečeju prerasla v veliko kmetijsko podjetje, ki je že sposobno bistveno vplivati na napredek kmetijstva in spremembo družbenih odnosov v tem kraju. Zadruga združuje skoraj vse kmetijske službe: ima svojo kmetijsko lekarno, postajo za pospeševanje živinoreje, postajo za zaščito rastlin, laboratorij za raziskovanje zemljišče, strojno postajo s 86 velikimi kmetijskimi stroji, plemenilno postajo itd. Razen tega ima tudi vzorno ekonomijo, ki meri 320 oralov, mlekarne kakor tudi dobro organizirane odkupne oddelke. Imela je še sedem obratov — obrtnih, industrijskih, trgovinskih, ki pa so se osamosvojili in so sedaj največja podjetja v Starem Bečeju.

Vse delo zadruga je podrejeno kmetijstvu. V tem le skrivnost njene uspeha, ki ni majhen: lani je realizirala pri prometu in kmetijski proizvodnji dohodek 144 milijonov dinarjev in dobiček 47,5 milijona din.

Kooperacije v poljedelstvu...

Bečejska zadruga je razvila več oblik socialistične kooperacije z individualnimi proizvajalci, s katerimi je zajela več stotin gospodarstev.

V poljedelstvu uvaja zadruga letos prvič tako imenovano najvišjo obliko kooperacije, po kateri se dohodek deli v sorazmerju z vloženimi sredstvi. Ta oblika se letos nekoliko razlikuje od lanske »novobečejske« oblike. Letos je zadruga ob vstopu v kooperacijo ugotovila kmetom višino rente, ki je odvisna od kakovosti zemljišča in oddaljenosti od tržišča. Sele po izločitvi rente in prispevka DZZ se razdeli dohodek po vloženem delu in vloženih sredstvih. Lani pa so rento računali ob delitvi dohodka kot delež kmeta v proizvodnji, pri čemer je, kar je razumljivo, naraščala vzporedno z naraščanjem dohodka.

Druga oblika kooperacije v poljedelstvu, ki jo je starobečejska zadruga uporabljala tudi lani, je poročstvo za pridelek. Tudi tukaj zadruga in proizvajalec skupno vložita sredstva in delovno silo v proizvodnjo. Zadruga jamči proizvajalcu povprečni pridelek zadnjih treh let. Vse, kar pridelata nad to količino, delita vsakemu polovico. Pri tem izloči zadruga, kar je razumljivo, iz pridelka vrednost vloženih sredstev (umetna gnojila in seme).

Proti tej vrsti kooperacije je pomislek: zadruga nosi preveliko tveganje v primeru, da pridelek odpove, medtem ko kmet ne tvega mnogo. Lanske bečejske izkušnje z zajamčenimi donosi so bile pozitivne: od 20 gospodarstev, ki jim je bil v letu 1956 zajamčen pridelek, jih je 16 preseglo zajamčene pridelke, tri so dosegla določeno povprečje, le eno pa je doseglo manjši pridelek. Ob koncu je zadruga po izločitvi stroškov delila s proizvajalci več kakor vagon žita.

Tretja oblika kooperacije v poljedelstvu spodbuja kmetovalce h grupiranju njihovih parcel. Kmetom, ki grupirajo svoje zemljo, obdeluje namreč zadruga zemljo 10 odstotkov ceneje. Če grupirane parcele merijo do 100 ha, tedaj je povprečje večji in znaša 20 odstotkov. To se splača tako zadrugi kakor kmetu. Zadruga lahko na večjem kompleksu bolje

izkoristi stroje, kmet pa pride tako do cenejših uslug. Razen tega se z grupiranjem parcel ustvarjajo pogoji za boljšo in sodobnejšo obdelavo in za povečanje pridelka.

V četrto obliko kooperacije — kreditiranje proizvajalcev od začetka do konca del — je stopilo že 115 gospodarstev. Tem kmetom obdeluje zadruga zemljo na kredit, jim daje tudi potrebna sredstva ob pogoju, da bodo vse to vrnili z določenimi obrestmi po pravilu pridelkov.

Zadruga je razen tega letos začela jemati zemljo v zakup, kar je tudi ena izmed oblik kooperacije v poljedelstvu.

...in živinoreji

Bečejska zadruga je razvila prav tako več oblik kooperacije tudi v živinoreji.

Kupila je več krav plemenite pasme, ki jih je razdelila med proizvajalce, da jih krmijo in redijo po navodilih strokovnjakov. Kmet je dolžan, da odplača kravo v roku petih let s 7 odstotnimi obrestmi. Razen tega se zaveže, da bo prodajal mleko in teleta samo zadrugi po tržnih cenah. Pri nakupu živali so deluje kmet z 20 odstotki njene vrednosti.

Prav tako odkupuje zadruga tudi plemenske svinje in jih izroča pod določenimi pogoji kmetom. Proizvajalec se zaveže, da bo v 18 mesecih vrnil zadrugi za vsakeh 100 kg 160 kg žive teže, in to v dveh kosih namesto v enem. Ob takih pogojih je zadruga pred tremi leti razdelila kmetom 25 plemenitih svinj, od katerih jih ima sedaj 100. Podobno je sklepala kooperacijo s kmetovalci v ovčarstvu.

Te naložbe so se izkazale kot rentabilne za zadrugo, ki dobi vrnjena vložena sredstva hkrati z določenimi obrestmi.

Uporabljanje pašnikov

Bečejska zadruga razpolaga z vsemi pašniki v kraju, ki merijo približno 350 oralov. Ti pašniki so rajonirani po vrstah živine, nekateri služijo ovcam, drugi kravam itd. Zadruga sklepa s kmetovalci pogodbe o uporabi teh pašnikov. Če gre za krave, je kmet, ki uporablja pašnik, dolžan prodati zadrugi 600 litrov mleka na kravo po ceni 20 dinarjev za liter, kar je za približno 5 din ceneje od tržne

cene. Če pa gre za ovce, se kmet zaveže, da bo prodal zadrugi za vsako žival 25 kg volne po ceni, ki je za 15 odstotkov nižja od tržne cene. Za drugo »neproduktivno« živino plačajo kmetje zadrugi pašnino 1500 do 3000 din na žival.

Tako si zagotovi zadruga dotok mleka in volne ter hkrati z razliko v cenah plačuje pašnino, ki ji služi za vzdrževanje pašnikov. Zadruga je namreč dolžna, da v redu vzdržuje pašnik in izvaja na njem vse agrotehnične ukrepe.

Bečejska zadruga ima svojo inkubatorsko postajo, v kateri se je letos izvalilo približno 60.000 piščancev. Dozdaj je ta postaja opravljala kmetom usluge: kmet je prinesel jajca, plačal zadrugi 10 din po kosu in dobil piščance. Letos so to razmerje postavili na drugačno osnovo: zadruga odkupuje jajca plemenske perutnine, jih vloga v inkubator in prodaja kmetom piščance. Ta oblika se je izkazala za bolj rentabilno.

Uporabljanje voda

Zadruga ima prav tako vode in prekope, ki jih štejejo za njeno lastnino. Sklenila je kooperacijo z rejci gosi in rac, ki jim prepušča vodo v uporabljanje. Rejci perutnine so dolžni izročiti zadrugi 70 odstotkov perja po cenah, ki so nižje za 15 odstotkov od tržnih cen. Prav tako so dolžni, da pod istimi pogoji prodajo zadrugi tudi vse presežke gosi in rac. Za krmljenje te perutnine jim zadruga dodeljuje tudi krmo, kar se prav tako obračunava.

V Starem Bečeju je približno 400 ha zalitih polj. Polovica teh polj je združna, druga polovica pa zasebna lastnina. Zadruga je sklenila s kmetovalci kooperacijo, ki omogoča boljše izkoriščanje teh voda. Zadruga vloga sredstva za usposabljanje prekopne mreže, kmetje pa delovno silo. Zalita polja skupno obdelujejo, pri čemer prevzema težja dela (oranje, setev itd.) zadruga, lažja pa kmetje. Ob koncu, ko izplačajo vodno skupnost, ki izvaja dela, zadruga in kmetje delijo dohodek z zalitih polj po vloženem delu in sredstvih, ki so jih vložili.

Do zdaj niti zadruga niti individualni proizvajalci niso plačali vodni skupnosti prispevka za uporabo voda, kar bodo morali v prihodnje storiti.

Kooperacija s čebelarji

Zadruga je letos sklenila kooperacijo tudi s čebelarji oziroma z njihovim združenjem. V tem kraju so namreč čebelarji v iskanju paše prisiljeni, da morajo pogosto seliti čebelnjake. Za te selitve so potrebna prevozna sredstva, ki jih vzamejo v najem od zadruga. Letos je zadruga sklenila pogodbo s čebelarji, ki jim zagotavlja prevoz panjev na daljavo 100 km brez kakršnegakoli plačila. V nadomestilo so čebelarji dolžni, da pridelani med prodajo zadrugi po cenah, ki so za 10 odstotkov nižje od tržnih cen. Tako z razliko v cenah plačuje zadruga čebelarjem prevoz, na drugi strani pa zagotovi dotok medu.

Da bi bila proizvodnja medu večja, poseje zadruga določene površine z ajdo in drugimi cvetočimi posevki, kar zagotavlja čebelam dobro pašo.

Ni dvoma, da lahko služi intenzivno delo te zadruga pri pospeševanju kmetijstva in socialistični preobrazbi vasi za zgled in kot šola za druge zadruga, ki imajo enake pogoje.

D. V.